

Sygn. akt III U 161/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2021 r.

Sąd Okręgowy w Łomży III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : Janusz Wyszyński

Protokolant : st. sekr. sąd. Małgorzata Olszewska

po rozpoznaniu 26 stycznia 2021 r. w Ł., na rozprawie

sprawy H. C. (1) i M. C.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Oddział (...) w B. P. Terenowa w Z.)

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania H. C. (1) i M. C.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Placówka Terenowa w Z.)

z 18 lutego 2020 r. Nr (...)/(...)oraz

z 18 lutego 2020 r. Nr (...)/(...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję z 18 lutego 2020 r. Nr (...)/(...) i stwierdza brak obowiązku zwrotu przez H. C. (1) świadczenia emerytalnego za okres od 1.10.2018 r. do 31.12.2019 r. w wysokości 12.693,25 złotych;
2. zasądza od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Oddział (...) w B. P. Terenowa w Z.) na rzecz H. C. (1) 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. zmienia zaskarżoną decyzję z 18 lutego 2020 r. Nr (...)/(...) i stwierdza brak obowiązku zwrotu przez M. C. świadczenia emerytalnego za okres od 1.10.2018 r. do 31.12.2019 r. w wysokości 12.987,00 złotych;
4. zasądza od Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Oddział (...) w B. P. Terenowa w Z.)na rzecz M. C. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 161/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 18 lutego 2020 r. znak: (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, na podstawie przepisów art. 28 ust. 3 i 4 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2020 r. poz. 174) oraz art. 138 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. 2020, poz. 53) ustalił i potrącił nadpłatę emerytury rolniczej H. C. (1) z powodu niezaprzestania prowadzenia działalności rolniczej. W uzasadnieniu wskazał, że świadczenia emerytalne nie przysługiwały za okres od 1.10.2018 r. do 31.12.2019 r. z powodu opisanego powyżej. W tym czasie emerytka pobrała 12.987,00 zł. Ponieważ była pouczona o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń, a mimo to je pobierała, stosownie do art. 52 ust. 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2020 r. poz. 174) i art. 138 i art. 139 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach

i rentach z FUS (Dz. U. 2020, poz. 53), jest zobowiązana do ich zwrotu w ratach miesięcznych po 397,68 zł poczynając od 1.03.2020 r.

H. C. (1) złożyła pismo zatytułowane jako wniosek. Wnosiła w nim o odstąpienie od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości. W uzasadnieniu podała, że prowadziła gospodarstwo rolne od 1975 r. i od tego okresu odprowadzała składki na fundusz emerytalny, obecnie mam(...) lat. Jest osobą bardzo schorowaną, gdyż stwierdzono u niej chorobę nowotworową na skutek której doszło do amputacji jednej piersi. Ponadto jest pod stałą opieką lekarską, gdyż leczy się na nadciśnienie oraz na stawy kolanowe i wrzody żołądka. Do orzeczenia powyższej decyzji otrzymywała emeryturę w wysokości 1003 zł. Obecnie po potrąceniu ustalono jej emeryturę 668,88 zł. Powyższa ustalona kwota emerytury jest tak niska, że nie zaspokoi w żaden sposób potrzeb jej i męża. Ponoszone przez nią wydatki wskazują, iż co najmniej kwota 200 zł brakuje do jej miesięcznego utrzymania i z tych względów będzie zmuszona do podejmowania pożyczki (k. 1 akt).

W dodatkowym piśmie z 17.03.2020 r. wniosła o potraktowanie jej wcześniejszego pisma jako odwołania. Zaznaczyła, że nie prowadziła żadnej działalności rolniczej. Działka o powierzchni 36 a stanowi siedlisko. Mieszka na niej jej mama, która w akcie notarialnym sobie zastrzegła jej użytkowanie wraz z domem i chlewkiem (k. 2).

W odpowiedzi na odwołanie Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniosła o jego oddalenie w całości. W uzasadnieniu organ rentowy powtórzył argumentację faktyczną i prawną zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodał, że zgodnie z zaświadczeniem wydanym przez Urząd Gminy w M. z dnia 07.01.2020 r. odwołująca jest właścicielem gruntów o powierzchni 1,34 ha (w tym 0,36 ha gruntów rolnych) - (k. 8-9 akt).

Sprawa ta zarejestrowana została w tutejszym Sadzie pod sygnaturą II U 161/20.

Kolejną decyzją z 18 lutego 2020 r. znak: (...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, na podstawie przepisów art. 28 ust. 3 i 4 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2020 r. poz. 174) oraz art. 138 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. 2020, poz. 53) ustalił i potrącił nadpłatę emerytury rolniczej, M. C. z powodu niezaprzeszania prowadzenia działalności rolniczej. W uzasadnieniu wskazał, że świadczenia emerytalne nie przysługiwały za okres od 1.10.2018 r. do 31.12.2019 r. z powodu opisanego powyżej. W tym czasie emeryt pobrał 12.693,25 zł. Ponieważ był pouczony o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń, a mimo to je pobierał, stosownie do art. 52 ust. 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2020 r. poz. 174) i art. 138 i art. 139 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. 2020, poz. 53), jest zobowiązany do ich zwrotu w ratach miesięcznych po 415,94 zł poczynając od 1.03.2020 r.

W związku z tą decyzją M. C. złożył pismo zatytułowane jako wniosek. Wniósł w nim o odstąpienie od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości. W uzasadnieniu podał, że prowadził gospodarstwo rolne od 1975r. i od tego okresu odprowadzał składki na fundusz emerytalny. Obecnie ma (...) lat, jest osobą bardzo schorowaną. U. w 2008 r. wypadkowi w gospodarstwie rolnym, gdzie utracił prawe oko, a obecne drugie oko jest w bardzo złym stanie i jest w trakcie postępowania o ustalenie stopnia niepełnosprawności. Ponadto jest w trakcie leczenia związanego z prostatą. Do orzeczenia powyższej decyzji otrzymywał emeryturę w wysokości 1018 zł. Obecnie po potrąceniu ustalono mu emeryturę 678,88 zł. Powyższa ustalona kwota emerytury jest tak niska, że nie zaspokoi w żaden sposób potrzeb jego i żony, której również analogiczną decyzją potrącona została emerytura do wysokości 678,88 zł. Jego żona z którą prowadzi wspólne gospodarstwo jest osobą również schorowaną, stwierdzono u niej chorobę nowotworową na skutek której doszło do amputacji jednej piersi. Ponoszone wydatki powodują, iż co najmniej kwota ok. 250 zł brakuje do jego miesięcznego utrzymania i z tych względów będzie zmuszony do podejmowania pożyczki (k. 12 akt).

W dodatkowym piśmie z 17.03.2020 r. wniósł o potraktowanie jego wcześniejszego pisma jako odwołania. Zaznaczył, że nie prowadził żadnej działalności rolniczej. Jest po wypadku, stracił oko w gospodarstwie rolnym, jest chory na nowotwór prostaty (k. 12 akt).

Sprawa z odwołania M. C. została zarejestrowana pod sygnatura III U 162/20.

Zarządzeniem Sądu z 8.04.2020 r. wydanym w sprawie III U 162/20 obie sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia (k. 16 akt).

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

H. C. (1) urodziła się (...) Prowadziła wraz z mężem M. C. we wsi K. gospodarstwo rolne, w skład którego wchodziły między innymi stanowiące tylko jej własność działki położone na terenie wsi K. o powierzchni 8,77ha, oznaczone numerami geodezyjnymi. (...), (...), (...), (...), (...) (...), (...), (...) i(...). Z tego areалу użytki rolne obejmowały obszar 7,7544 ha. W okresie od 1.05.1979 r. do sierpnia 2012 r. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników.

30.10.2009 r. H. C. (1) złożyła wniosek o przyznanie jej wcześniejszej emerytury na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Decyzją z 13.11.2009 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (...) odmówił przyznania prawa do emerytury powołując się na brak spełnienia przesłanki określonej w art.. 19 ust. 2 pkt 3 tej ustawy – zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej.

W dniu 20.08.2012 r. H. C. (1) podpisała umowę, mocą której wydzierżawiła P. G. na 10 lat należące do niej grunty we wsi K. o łącznej powierzchni 7,43 ha. Umowa dzierżawy nie obejmowała działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami (...), (...) łącznej powierzchni 1,34 ha (umowa k. 57 akt KRUS). Pierwsza z tych działek o powierzchni 0,36 ha stanowiła siedlisko z łąką. Druga o powierzchni 0,98 ha w rejestrze gruntów figurowała jako las (wypis z rejestru k. 59 akt KRUS). Wraz z wydzierżawieniem gruntów wymienionych w umowie H. C. (1) zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej. Nigdy już jej nie podjęła na nowo.

23.08.2012 r. H. C. (1) wystąpiła ponownie o przyznanie jej prawa do emerytury rolniczej załączając umowę dzierżawy z 20.08.2012 r. Wykazała jednocześnie , że inną umową również z 20.08.2012 r. jej mąż M. C., współwłaściciel na prawach ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej gospodarstwa rolnego o powierzchni 7,82 ha na terenie wsi K., wydzierżawił K. K. na 10 lat należące do niego działki o powierzchni 5,99 ha położone na terenie wsi K.. Z treści tej drugiej umowy wynikało, że wydzierżawiający pozostawia sobie działki zapisane w ewidencji gruntów numerami (...) i (...) o łącznej powierzchni 1,83 ha. Pierwsza z tych działek o powierzchni 0,47 ha w rejestrze gruntów figuruje jako budowlano-rolna. Druga zaś mająca powierzchnię 1,36 ha stanowi las (wypis z rejestru k. 69 akt KRUS).

Decyzją z 10.09.2012 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał H. C. (1) emeryturę rolniczą poczynając od dnia 20.08.2012 r. tj. od dnia zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej (k. 88 akt emerytalnych).

23.12.2013 r. umowa dzierżawy zawarta pomiędzy H. C. (1) i P. G. została rozwiązana. Z tą samą datą odwołująca podpisała umowę dzierżawy z M. G.. Przedmiotem nowej umowy były działki rolne zwrócone przez poprzedniego dzierżawcę.

M. C. urodził się (...) Prowadził wraz z żoną H. C. (1) we wsi K. gospodarstwo rolne, w skład którego wchodziły między innymi stanowiące współwłasność w ramach ustawowej wspólności małżeńskiej ale w ewidencji zapisane jedynie na wnioskodawcę działki położone na terenie wsi K. o powierzchni 7,82 ha, oznaczone numerami (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...). Z tego areалу użytki rolne obejmowały obszar 6,2162 ha. W okresie od 1.05.1979 r. do 19 sierpnia 2012 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy.

W dniu 20.08.2012 r. M. C. podpisał umowę, mocą której wydzierżawił K. K. na 10 lat należące w ramach wspólności ustawowej małżeńskiej do obojga małżonków grunty we wsi K. o łącznej powierzchni 5,7462 ha. Umowa dzierżawy nie obejmowała działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami (...) i (...) o łącznej powierzchni 1,83 ha (umowa k. 57 akt KRUS). Pierwsza z tych działek o powierzchni 0,47 ha stanowiła siedlisko z łąką. Druga o powierzchni 1,36 ha w rejestrze gruntów figurowała jako las (wypis z rejestru k. 69 akt KRUS). Wraz z wydzierżawieniem gruntów wymienionych w umowie M. C. zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. Nigdy już jej nie podjął na nowo.

23.08.2012 r. M. C. wystąpił o przyznanie mu prawa do emerytury rolniczej załączając umowę dzierżawy z 20.08.2012 r.

Decyzją z 10.09.2012 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał M. C. emeryturę rolniczą poczynając od dnia 20.08.2012 r. tj. od dnia zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej (k. 86 akt emerytalnych).

23.12.2013 r. umowa dzierżawy zawarta pomiędzy H. C. (1) i P. G. została rozwiązana. Z tą samą datą odwołująca podpisała umowę dzierżawy z M. G.. Przedmiotem nowej umowy były działki rolne zwrócone przez poprzedniego dzierżawcę (k. 104, 105 akt emerytalnych H. C.).

M. C. podlegał także powszechnemu ubezpieczeniu emerytalnemu. W związku z tym na jego wniosek z 6.09.2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 16.10.2017 r. (...) przyznał mu emeryturę poczynając od 1.10.2017 r. w wysokości 386,19 zł.

12.09.2018 r. doszło do rozwiązania umowy dzierżawy podpisanej 20.08.2012 r. pomiędzy M. C. a K. K. (k. 120 akt emerytalnych H. C.).

Również 12.09.2018 r. aktem notarialnym Rep. A nr (...), podpisanym w Kancelarii Notarialnej Notariusz E. S. w K. M. i H. małżonkowie C. sprzedali W. i Z. małżonkom M., stanowiące współwłasność sprzedających niezabudowane działki gruntu o powierzchni 5,28 ha, położone w obrębie wsi K. i oznaczone w ewidencji gruntów nr (...), (...)i (...) (k. 125 akt emerytalnych H. C.).

Dwoma decyzjami z 13.01.2020 r. dotyczącymi małżonków C. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wstrzymał wypłatę części uzupełniających ich emerytur poczynając od 1.02.2020 r. (k. 137 i 140 akt emerytalnych H. C.). Kolejnymi dwoma decyzjami z 29.01.2020 r. prawo do wypłaty części uzupełniającej emerytur małżonków zostało im przyznane od 1.01.2020 r. (k. 146 i 149 akt KRUS dotyczący H. C.).

Decyzją z 18.02.2020 r. (...) (...) (obecnie zaskarżoną) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ustalił nadpłatę emerytury rolniczej M. C. z powodu niezaprzestania prowadzenia działalności rolniczej w okresie od 1.10.2018 r. do 31.12.2019 r.. Zarządził również zwrot nadpłaty ustalonej na 12.693,25 zł w ratach miesięcznych rat po 415,94 zł poczynając os 1.03.2020 r. (k. 160 akt KRUS).

Kolejną decyzją z 18.02.2020 r. (...) - (...) (również obecnie zaskarżoną) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ustalił nadpłatę emerytury rolniczej H. C. (1) z powodu niezaprzestania prowadzenia działalności rolniczej w okresie od 1.10.2018 r. do 31.12.2019 r.. Zarządził również zwrot nadpłaty ustalonej na 12.987 zł w ratach miesięcznych po 397,68 zł poczynając os 1.03.2020 r. (k. 160 akt KRUS).

Powyższe ustalono na podstawie akt emerytalnych H. C. (3) i M. C..

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Wniesione odwołania należało uznać za uzasadnione.

Zgodnie z treścią art. 28 ust. 1, 3 i 4 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2020 r. poz. 174) wypłata emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2-8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą, zaś wypłata ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5-7 i 9-11. Uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

1) gruntów wydzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

- a) małżonkiem emeryta lub rencisty,
 - b) jego zstępnym lub pasierbem,
 - c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,
 - d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c;
- 2) gruntów trwale wyłączonych z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów, w tym zalesionych gruntów rolnych;
- 3) gruntów i działów specjalnych należących do małżonka, z którym emeryt lub rencista zawarł związek małżeński po ustaleniu prawa do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia;
- 4) własności (udziału we współwłasności) nieustalonej odpowiednimi dokumentami urzędowymi, jeżeli grunty będące przedmiotem tej własności (współwłasności) nie znajdują się w posiadaniu rolnika lub jego małżonka.

Zgodnie zaś z art. 2 ust. 1 w zw. z art. 1 ustawy z 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1256) za gospodarstwo rolne uważa się obszar gruntów, sklasyfikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne (z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza), o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha lub 1 ha przeliczeniowy, stanowiących własność lub znajdujących się w posiadaniu osoby fizycznej, osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej, w tym spółki, nieposiadającej osobowości prawnej.

Kwestią sporną w rozpoznawanej sprawie było ustalenie, czy ubezpieczonym uprawnionym do stałej emerytury rolniczej przysługiwało prawo do wypłaty części uzupełniającej w całości, czy też ta część emerytury ulegała zawieszeniu w okresie od 1.10.2018 r. do 31.12.2019 r. na podstawie art. 28 ust. 3 i 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Zauważyć należy, iż w przepisie art. 28 ust. 4 mowa jest o wypadkach, w których „uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej”. W tych wypadkach będący właścicielami gospodarstw rolnych emeryci lub renciści nie muszą udowadniać nieprowadzenia działalności rolniczej, gdyż wynika to z ustawy. Nie oznacza to jednak, że w każdej innej sytuacji niż te, o których mowa w/w artykule właściciel gospodarstwa rolnego jest tylko z powodu własności rolnikiem prowadzącym działalnością rolniczą w rozumieniu art. 28 ust. 1 w/w ustawy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 7 grudnia 2017 r., sygn. akt III AUa 196/17). Dlatego też w tym kontekście należało by stwierdzić, że właściciele gruntów innych niż wymienione w ust. 4 art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników mogą dowodzić, że nie są już rolnikami, ponieważ nie prowadzą na nich działalności rolniczej.

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy decydujące znaczenie ma więc ustalenie, czy Małżonkowie C. faktycznie prowadzili w tym okresie działalność rolniczą, czy też nie. Sam fakt bycia właścicielem gospodarstwa rolnego nie jest tożsamy z prowadzeniem działalności rolniczej.

Prowadzenie działalności rolniczej oznacza prowadzenie na własny rachunek przez właściciela (posiadacza) gospodarstwa rolnego działalności zawodowej, związanej z tym gospodarstwem, stałej i osobistej oraz mającej charakter wykonywania pracy lub innych zwykłych czynności wiążących się z jego prowadzeniem. Ta praca lub czynności nie muszą mieć charakteru pracy fizycznej, gdyż mogą one polegać także na zarządzaniu gospodarstwem. W każdym jednak przypadku prowadzenie gospodarstwa rolnego powinno mieć charakter osobisty (wyrok Sądu Najwyższego 9 marca 2011 r., sygn. akt III UK 81/10).

Wskazać należy, że o tym czy emeryt zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej decyduje każdorazowo stan faktyczny, czyli fakt, czy dana osoba rzeczywiście prowadzi działalność rolniczą i pracuje w gospodarstwie rolnym. Taki pogląd zaprezentował Sąd Najwyższy w uchwale z 6 maja 2004 r., sygn. akt II UZP 5/06 oraz Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z 1 sierpnia 2012 r., sygn. akt III AUa 615/12. Wskazano wówczas, że wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności

rolniczej w rozumieniu ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 3 i 4 tej ustawy.

Z okoliczności sprawy wynika, że organ rentowy podjął kwestionowane decyzje przyjmując, że po rozwiązaniu umowy dzierżawy przez M. C. w dniu 12.09.2018 r. i sprzedaży w tym samym dniu znacznej części zwróconych przez dzierżawcę gruntów małżonkom M., odwołujący, na nowo podjęli działalność rolniczą. Na zaaprobowanie takiego założenia nie pozwala materiał dowodowy zebrany w sprawie.

Zwrócić należy uwagę na fakt, że ubiegając się w sierpniu 2012 r. o emeryturę H. C. (1) pozostawiła poza dzierżawą dwie działki, z których jedna jako las nie stanowiła użytku rolnego. Druga zaś siedliskowa o nr. 36 obciążona była prawem dożywotniego użytkowania przez żyjącą jeszcze matkę odwołującej J.. Z kolei z działek należących do obojga małżonków a formalne w ewidencji figurujących na M. C. pozostała także działka siedliskowa o powierzchni 0,47 ha i las o powierzchni 1,36 ha. Po rozwiązaniu 12.09.2018 r. umowy dzierżawy i sprzedaży części zwróconych działek sytuacja zmieniła się jedynie o tyle, że we władaniu małżonków C. znalazły się dodatkowo działka pastwiskowo-leśna nr (...) o powierzchni 0,41 ha oraz działka rolno-pastwiskowa (...) o powierzchni 0,30 ha. Dysponując zwiększonym nieco arealem ziemi małżonkowie C. nie podjęli jednak działalności rolniczej. Nie pozwalała im na to sytuacja osobista związana z wiekiem oraz stanem ich zdrowia, jak również sytuacja faktyczna wynikająca ze stanu gospodarstwa.

Na powyższe okoliczności przekonujące wyjaśnienia złożyli odwołujący oraz wiarygodnie zeznali świadkowie.

H. C. (1) na rozprawie 3.09.2020 r. wyjaśniła, że oni nic nie robili. Miała 2 córki, jedna z nich zmarła, a druga zachorowała i przestała chodzić. Więcej dzieci nie miała. Ziemię w 2013 roku przepisali w dzierżawę M. G.. Jest to osoba obca. Ziemia którą mieli była położona na terenie wsi K.. Mąż miał 5,60 ha czy 5,80 ha rolnego, a ona miała ponad 7 ha, w tym był też las. Ona ma 98 arów lasu, a mąż 1,60 ha lasu. Całą ziemię oddali w dzierżawę za wyjątkiem lasu i za wyjątkiem działki (...) arów, która jest siedliskiem i na której mieszka jej matka. Ta ziemia figuruje na odwołującą. Z męża gruntów zostawili sobie tylko 99 arów, to jest grunt przy siedlisku. W sumie mają dwa siedliska: jedno jej na którym mieszka mama i drugie męża. Z działki (...) arowej nie korzysta, bo mieszka na niej mama i nie pozwoli nawet na nią wejść. Mama ma 98 lat i nic nie uprawia. Siedlisko tak pozarastało, że trudno na nie wejść. Na drugiej działce siedliskowej jest stodoła, chlewnia, piwnica, a oni mieszkają w domu. Nie mają żadnego inwentarza. Od 2013 roku nic nie chowają, mają tylko 1 psa. Gruntu też nie uprawiają. Rośnie na nim trawa. Matka nie wpuszcza jej na siedlisko na którym matka mieszka. Nie ma żadnego sprzętu rolniczego. Od 2013 roku nie prowadzi żadnej działalności rolniczej. Nie mam w tym roku nawet warzywa posianego (protokół k. 29v).

M. C. poparł wyjaśnienia żony. Podał, że potwierdza to co mówiła żona. To wszystko jest prawda. Nie prowadzą żadnej działalności rolniczej. Zostawił las, bo można było las zostawić, gdyż to nie podchodziło pod ziemię uprawną. Las jest już stary powinien być już wycięty i zasadzony nowym. Nie mają żadnego sprzętu tylko ciągnik rolniczy. Ten ciągnik jest z lat 80-tych i nie wie czy jest zdolny do jazdy. Z uwagi na stan zdrowia, nie może pracować, bo choruje na oczy. Miał wypadek w rolnictwie, kawałek ułamanej tarczy uszkodził mu oko i rozciął głowę. Wypadek miał w latach 70-tych. Żona nie miała dostępu do działki na której mieszka teściowa. Nie chciał chodzić na działkę teściowej, bo zaraz mówiłaby, że jej coś zginęło. Na działce teściowej stoi domek, chlewnia, piwnica i suszarnia. Suszarnia nie jest używana odkąd nie uprawiają tytoniu tj. od 15 lat (protokół k. 29v).

Twierdzenia odwołujących korelują z zeznaniami przesłuchanych w sprawie świadków L. P., E. G. i J. S..

L. P. zeznał, że zna ich może ze 30-40 lat. Oni nie prowadzą działalności rolniczej z 10 lat, może więcej. Dokładnie nie pamięta od kiedy. Nie prowadzą działalności, bo mają emeryturę i nie mają czym prowadzić. Ciągnik mają, ale wyrejstrowali. Nikt nie chciał go kupić. Wóz konny stoi za stodołą rozwalony. Młockarnia też rozwalona. Nie prowadzą hodowli. Zna matkę pani H. C. (1). Ta działka, na której ona mieszka nie jest duża. Na tej działce, na której mieszka matka pani C. też nie prowadzili żadnej działalności. Bywał czasem na tej działce, na której mieszka matka. Na tej działce był ugór, nie było ani siane, ani orane. Nie była tam prowadzona hodowla. Na tej działce nie ma żadnego sprzętu. Te działki nie są połączone - są w odległości od siebie około 500 metrów. Nie słyszał czy państwo C. pobierają jakieś dopłaty z Agencji. Działka, na której mieszkają państwo C. to walna działka - większa niż ta, o której mówił.

Nic na niej nie uprawiają. Za zabudowaniami też jest ugor, nic nie jest siane i nic nie jest orane. Skończyło się tam gospodarzenie jak dostali emeryturę. Świadek im prasował słomę. Pomagał swoim ciągnikiem. Przed przejściem na emeryturę C. też orał tym swoim ciągnikiem wyrejstrowanym (protokół k. 48v, 49).

Świadek E. G. natomiast zeznał, że zna państwa C.. Mieszkają w tej samej miejscowości. Zna ich od urodzenia. Ich działka ma około 1 ha. Tam jest stodoła, chlew i dom. Państwo C. nie prowadzą działalności rolniczej odkąd przeszli na emeryturę. Po przejściu na emeryturę nie prowadzą już działalności. Nie mają żadnego sprzętu. Ta ich działka jest około 500 metrów od jego domu. Codziennie obok nich przejeżdża. Tam jest ugor. Nie prowadzą hodowli zwierząt. Mają drugą działkę skąd pani H. pochodzi. Tamta działka ma 36 arów - dokładnie nie pamiętam. Państwo C. tam też nie prowadzą działalności. Nie mają żadnego sprzętu ani inwentarza. Te działki nie są obok siebie. Są w odległości około 1 km od siebie. ciągnik ruski stoi zepsuty. Podobno nikt go nie chce kupić. Świadek nie widział, żeby ten ciągnik odwołujący używał także przed przejściem na emeryturę. Najmował ludzi do pracy. Ojciec dzierżawi grunty państwa C. po przejściu przez nich na emeryturę. Jego ojciec to M. G.. nie wiem czy działki siedliskowe należące do C. były wydzierżawiane. On widział, że one zawsze leżały ugiorem. Jego ojciec wydzierżawił działki na 10 lat (protokół k. 49).

Świadek J. S. zeznał, że zna państwa C. od szkolnych lat. Bywał na ich siedlisku. To jest spora powierzchnia - około 1 ha. Mają jeszcze inną działkę. Widział ją. Państwo C. po przejściu na emeryturę nie prowadzą działalności rolniczej. Stoi tam tylko dom i chlew, i więcej nic. Nie widział tam sprzętu. Na tej drugiej działce jest porośnięte zielskiem. C. też nie prowadzili tam działalności. H. jest po operacji. a M. stracił oko. Mieli dwie córki i obie zmarły. To na pewno miało wpływ na to, że nie prowadzą działalności. Nie mają więcej dzieci. wiem, że część gruntów państwo C. wydzierżawili. Tej dużej działki siedliskowej nie wydzierżawili, bo tam jest tylko nieużytek. Jak prowadzili gospodarstwo to w tej części za zabudowaniami też nic nie uprawiali. Tam jest słaby grunt - tylko piasek. Tam nie wypasano krów i teraz też się nie wypasa. Na podwórku nie widać ciągnika. Przed emeryturą przestał jeździć ciągnikiem (protokół k. 49, 49v).

Sąd pozytywnie ocenił zeznania tych świadków. Spontaniczny i swobodny sposób wypowiedzenia się świadków podczas przesłuchania oraz treść zeznań znajdująca odzwierciedlenie w innych dowodach zebranych w sprawie pozwoliły uznać je za wiarygodne. Znajdują potwierdzenie nie tylko w wyjaśnieniach odwołujących ale także w dowodach ze zdjęć i dokumentów. Złożone na rozprawie 26.01.2021 r. zdjęcia wskazują na zaniedbany stan siedliska na działce nr (...) (k. 47). Nie widać na nich oznak jakiegokolwiek gospodarowania. Z kolei zaświadczenie wystawione przez (...) w dniu 2.11.2020 r. (k. 47) oraz 1.02.2021 r. (k. 52) świadczą o braku aktywności odwołujących od 2013 r. w celu uzyskania dopłat w ramach systemu wsparcia bezpośredniego z tytułu użytkowania działek mających charakter użytków rolnych a wyłączonych z umów dzierżawy.

Powyższe prowadzi do przekonania, że odwołujący się od przejścia na emeryturę w sierpniu 2012 r. nie prowadzili działalności rolniczej. Nie prowadzili jej również w ostatnim kwartale 2018 r. jak również w całym 2019 r.

Reasumując, zdaniem Sądu przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie dające podstawę do przyjęcia prawa odwołujących się do wypłaty części uzupełniającej świadczenia w związku z wykazaniem przez stronę okoliczności zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej w spornym okresie. Nie powstała więc żadna nadpłata zarówno w odniesieniu do świadczenia wypłacanego H. C. (1) jak też M. C.. Wskazać należy, że przepis art. 28 ust. 4 daje domniemanie stanowiące pewne ułatwienie w wykazywaniu zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej dla rolników, którzy nie wyzbyli się całości bądź niektórych gruntów, gdyż wyzbycie się nie stanowi koniecznej przesłanki i skutecznego ubiegania się. Można nadal być właścicielem, posiadaczem nieruchomości rolnych, a wystarczy zaprzestać działalności rolniczej, co wynika z interpretacji artykułu 28 ust. 1, 3 i 4. Zatem ułatwienie z ust. 4 nie przekreśla możliwości wykazywania w postępowaniu sądowym innymi dowodami faktu zaprzestania działalności rolniczej. Strony tę okoliczność wykazały dokumentami, zeznaniami świadków oraz ich wyjaśnieniami.

W związku z powyższym małżonków C. nie można kwalifikować jako osoby, które pobrały nienależne im świadczenie w rozumieniu art. 138 ust. 2 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2020, poz. 53). Nie mają więc też obowiązku jego zwrotu.

Dlatego też, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje ustalając brak obowiązku zwrotu świadczenia emerytalnego za okres od 1.10.2018 r. do 31.12.2019 r. przez H. C. (1) (pkt 1. wyroku) i M. C. (pkt 3. wyroku).

W zakresie rozstrzygnięcia o kosztach, mając na uwadze wynik postępowania, w którym uwzględniono żądania odwołujących się w całości, mając za podstawę art. 98 i 99 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265), zasądzone od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału (...) w B. P. Terenowej w Z. na rzecz H. C. (1) i M. C. po 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2. i 4. wyroku)

W